یادداشت

استارتاپ‌مانا با رعایت اصول

جمع‌شدن افراد گرد هم برای انجام یک مأموریت خاص یا رسیدن به یک هدف مشخص، یک گروه را تشکیل می‌دهد. به طور معمول این جمع‌شدن ریشه آشنایی و رفاقت دارد و همین رفاقت در بیشتر مواقع باعث می‌شود بسیاری از مواردی که باید به آن توجه شود جدی گرفته نشود که در آینده همین موارد مشکل‌ساز می‌شود.

استارتاپ‌ها نیز به عنوان گروه‌هایی از جامعه دچار این مشکل هستند چه بسا استارتاپ‌ها به دلیل آنکه هسته اصلی تشکیل‌دهنده را افرادی شامل می‌شوند که در بازه سنی جوان و پر از شور و هیجان هستند و اوج رفاقت‌ها و صمیمیت‌ها در رابطه‌شان موج می‌زند، این موضوع تشدیدتر شده و رخ می‌دهد. استارتاپ‌هایی که بسیاری از مسائل مهم را نادیده گرفته و آن‌ها را با این تفکر که تا آخر عمر در عین رفاقت قرار است همکاری داشته باشند، نادیده می‌گیرد. اما متأسفانه در اکثر این نوع روابط گروهی، به دلیل شفافیت نداشتن در مسائل مالی و روابط کاری، مهم شدن مسائل مالی، سختی مسیر بزرگ شدن استارتاپ و فشارهای روحی زیاد، رگه‌هایی از اختلاف در بین اعضا شروع می‌شود. این امر باعث می‌شود تا اتفاقاتی که تا به امروز به چشم نمی‌آمده و به حساب رفاقت ابتدای کار گذاشته شده‌بود حالا ملاک تعیین‌کننده ادامه یا فعالیت نداشتن باشد. حتما نمونه‌های بسیاری را در ذهن خود دارید که با چنین مشکلی روبه‌رو شده‌اند و باعث شده است تا بهترین ایده‌ها و بهترین گروه‌ها با مسائل بسیار جزئی اما ریشه‌دار فعالیت خود را به اتمام برسانند و اطرافیان را بسیار شگفت‌زده کنند.

پیشنهاد می‌شود قبل از شروع هر کار جدی مواضع، محدوده‌ها و امتیازات هر فرد در تیم را مشخص کنید. بسیار راحت است که شما بین خود و افراد تیم بتوانید قراردادهای حقوقی تنظیم کنید. کافی‌است آنچه که متعهد می‌شوید یا به آن می‌خواهید رجوع کنید، مکتوب کرده و به امضای یک شاهد غیر از خودتان برسانید همین امر باعث می‌شود تا شما بسیاری از مشکلات و اختلافات را تجربه نکنید و در موقع لزوم بتوانید با مراجعه به تفاهمات و مستندات امضای رد و بدل شده بین خودتان مشکل را حل و فصل کنید.

اما این موضوع روی دیگری نیز دارد و آن مباحث قانونی و حقوقی است. متأسفانه قوانین برای موضوع استارتاپ‌ها بسیار عقب افتاده است و ما در بسیاری از موارد هنوز با مجهولات زیادی روبه رو هستیم. شاید بزرگ‌ترین مجهول و آنچه که این روزها همه استارتاپ‌ها با آن مواجه هستند، موضوع مالکیت معنوی است که برای آن قانونگذار فکر جدی و خط‌کشی مناسبی انجام نداده است یا موضوعاتی از جمله قرارداد محرمانگی که سراسر ایراد و ابهام و مشکل است.

مهدی غیبی
مشاور و مربی کسب و کار

متأسفانه نبود قوانین روزآمد که کارآمدی داشته باشد، باعث شده است حجم بسیاری از اختلاف‌ها به وجود آید. بسیاری از قوانین مربوط به حوزه‌های شرکت‌داری است این درحالی‌است که استارتاپ‌ها عموما بعد از رسیدن به محصول نهایی شکلی حقوقی به خود می‌دهند و این موضوع ممکن است که بیش از یک یا دو سال به‌طول بینجامد.

بنابراین ضروری‌است که با توجه به رشد سریع فضاهای کسب و کار کوچک، حوزه حقوقی آن نیز به همان میزان رشد کند و خلأهای قانونی موجود نیز پر شود شاید وقت آن رسیده است تا با جدیت بیشتر به موضوعات استارتاپی و به‌ویژه موضوعات حقوقی آن نگاه کنیم چرا که متأسفانه هر روز بر میزان شکایات و نارضایتی‌ها در این حوزه افزوده می‌شود.

مسئول فیلتر تلگرام دادگاهی شد

دستور قضایی فیلترینگ تلگرام که از سوی بازپرس شعبه دوم دادسرای فرهنگ و رسانه صادر شد همچنان با حاشیه‌ها و مخالفت‌های مختلفی همراه است.

مدت کوتاهی بعد از صدور حکم فیلتر تلگرام از سوی این مقام قضایی، هشت وکیل دادگستری به دلیل «سلب آزادی شخصی افراد ملت» علیه وی شکایت کردند و به تازگی اولین جلسه دادرسی این شکایت نیز برگزار شد.

جواد پارسا، یکی از وکلای شاکی‌کننده درباره محتوای شکایت اظهارکرد: در این جلسه توضیح دادیم که دستور فیلترینگ تلگرام سلب آزادی شخصی افراد ملت بوده و بازپرسی که حکم صادر کرده، مرتکب جرم موضوع ماده ۵۷۰ قانون مجازات اسلامی شده است. این ماده قانونی اعلام می‌کند که هر یک از مقامات که برخلاف قانون، آزادی شخصی افراد ملت را سلب کند، یا آنان را از حقوق مقرر در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران محروم کند، علاوه بر انفصال از خدمت و محرومیت یک تا پنج سال از مشاغل حکومتی به حبس از دو ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.

پارسا، درباره روند برگزاری این جلسه دادرسی گفت: این جلسه حدود چهار ساعت طول کشید و تمام شاکیان توضیحات خود را مطرح کردند. شاید جلسه دیگری وجود داشته باشد، شاید هم نه. دو حالت وجود داد؛ یا منع تعقیب صادر می‌شود یا جلب به رسیدگی. اگر منع تعقیب صادر شود، هر کدام از شاکیان حق دارند درخواست تجدیدنظر دهند و ما حتما این کار را می‌کنیم.

این استارتاپ هیچ شعبه دیگری ندارد!

کسب و کارهای نوپا چگونه می‌توانند مالکیت فکری ایده‌های کسب و کار خود را حفظ کنند؟

علیرضا وفایی نیا

زمانی که خانه یا خودرویی را می‌خرید، به راحتی می‌توانید با ثبت سند مالکیت خودتان را نسبت به آن ثابت کنید. حال فرض کنید ایده‌ای خلاقانه برای ایجاد کسب و کار تان دارید، آیا می‌توانید فکر و ایده خود را هم به نام خود ثبت کنید؟ شاید دیده باشید که گروهی با ایده‌ای جدید شروع به خدمات‌رسانی و کسب و کار می‌کنند ولی پس از مدتی همان خدمات در نام‌های جدید و توسط افراد دیگر تکثیر می‌شود. اینجاست که این سؤال مهم پیش می‌آید که یک استارتاپ چطور می‌تواند از مالکیت معنوی خود بر ایده‌های خلاقانه‌ای که دارد اطمینان حاصل کند؟

در این مطلب قصد داریم به چندوچون مالکیت معنوی در استارتاپ‌ها پرداخته و قوانین کشور را در این حوزه مورد بررسی قرار دهیم.

رجیستر شوید

یکی از راهکارهای حفاظت از ایده‌ها در کسب و کارها، ثبت قانونی یا همان رجیسترشدن است. موضوع مهمی که کسب و کارهای نوین با انجام آن می‌توانند زیر چتر حمایتی قانون قرار بگیرند.

دکتر «فاطمه قناد»، مدیرگروه حقوق تجارت الکترونیکی دانشگاه علم و فرهنگ، رجیستر شدن استارتاپ‌ها را به صورت ساده شامل چند مرحله می‌داند. از آنجایی که استارتاپ‌ها شخصیت حقوقی و شرکتی هستند، اول باید ثبت قانونی شرکت انجام دهند. در گام دوم اگر استارتاپ جنبه دانش بنیانی هم داشته باشد باید مجوزهای لازم از متولیان حوزه فعالیت خود را هم دریافت کند. برای مثال استارتاپی که در حوزه آی.تی فعال است باید از سازمان برنامه‌ریزی و بستگی به حسب مورد از وزارت ارتباطات مجوز دریافت کند یا اگر در حوزه صنعت فعالیت دارد از وزارت صنایع مجوز بگیرد. در کنار این موارد اگر استارتاپ‌ها ایده خاص و خلاقانه‌ای داشته باشند باید ایده‌های خود را هم ثبت کنند. همچنین ممکن است علامت خاصی برای خود داشته باشند که در این صورت علامت نیز باید در اداره ثبت علائم صنعتی ثبت شود.

از آنجایی که خارج از ثبت قانونی هیچ حمایتی از استارتاپ‌ها انجام نمی‌شود، بنابراین لازم است برای بهره‌گیری از حمایت‌ها ثبت حقوقی انجام دهند.

قانون چه می‌گوید؟

با وجود اینکه در چند سال گذشته تعداد استارتاپ‌ها در کشور رشد چشمگیری داشته است، هنوز بسیاری از افرادی که در این حوزه ورود پیدا می‌کنند از حقوق مالکیت فکری یا به اصطلاح عامیانه حق کپی رایت اطلاعات کافی ندارند.

اگر استارتاپی در حوزه ادبی و هنری فعالیت دارد، مالکیت فکری آن به حوزه‌های ادبی و هنری برمی‌گردد و شامل قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان مصوب سال ۱۳۴۸ می‌شود. اگر فعالیت در زمینه صنعتی باشد، قانون ثبت علائم صنعتی و تجاری، مصوب سال ۱۳۱۰ که آخرین اصلاحات آن در سال ۱۳۸۶ انجام شد، شامل حال آن‌ها می‌شود. همچنین استارتاپ‌هایی که در حوزه نرم‌افزار کار می‌کنند قانون حمایت از پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای مصوب سال ۱۳۷۹ و استارتاپ‌های تجارت الکترونیکی، قانون فعالیت تجارت الکترونیکی مصوب سال ۱۳۸۲ شامل آن‌ها خواهد شد.

استارتاپ‌هایی که درباره کسب و کارهای الکترونیک فعالیت می‌کنند، علاوه بر قانون تجارت الکترونیک که جنبه‌های حمایت از مالکیت فکری دارد، در مواردی هم از خود قوانین مادر که برای حمایت از مؤلفان و مصنفان است، بهره می‌برند. مالکیت فکری موضوعی تخصصی است و زمانی که وارد بسترهای فضای مجازی می‌شود، تخصصی‌تر می‌شود.

ایده‌ها ثبت نمی‌شوند

امیرحسین ظریف مقدم، وکیل پایه یک دادگستری، که در زمینه قوانین مربوط به استارتاپ‌ها تحقیقات مفصلی داشته است، معتقد است از آنجایی که مالکیت معنوی در قوانین حقوقی ایران شناخته شده نیست و قانون موضوعه‌ای برای این حوزه نداریم، اکثر افرادی که قصد انجام کاری بر مبنای ایده یا بر بسترهای فکری دارند، قابلیت ثبت ایده خود را ندارند و مجبور هستند با ضریب ریسک بالا به انجام کار خود اقدام کنند. این کار در واقع مانند این است که شما شعری را سروده و در فضای مجازی قرار دهید، هیچ ضمانت اجرایی برای شما وجود ندارد که شخص دیگری شعر شما را برندارد و به اسم خود چاپ نکند. ایده هم مانند همین شعر است، مگر اینکه ایده در قالب سخت افزاری بروز پیدا کند تا بتوان از طریق ثبت علائم تجاری مثل لگوها و برندها به ثبت آن اقدام کرد. در غیراین‌صورت قانون مصوبی که مرجع رسیدگی به این مسائل باشد قانون تجارت الکترونیک است که متأسفانه زیاد در حوزه مالکیت معنوی ورود نکرده است.

ظریف، مالکیت معنوی را یک مفهوم وارداتی می‌داند که در کشور ما ترجمه شده ولی برای آن بستر اجرایی مناسب فراهم نشده است. وی معتقد است یکی از مواردی که می‌تواند به حفظ حق مالکیت فکری کمک کند قراردادهای محرمانگی است که در جهان کاربرد دارد. بر مبنای این قراردادها افراد قبل از ورود به پروژه پیش قراردادی را امضا می‌کنند و بر مبنای آن تعهد می‌دهند که مذاکرات و اطلاعات موجود در پروژه را فاش نکنند تا به این طریق از مالکیت معنوی ایده کسب و کار حفاظت شود. با وجود اینکه در قوانین کشور ما ضمانت اجرایی لازم برای حفظ اسرار در پروژه‌ها قرار داده نشده است، اما می‌توان قراردادهایی را تنظیم کرد و برای محرمانه ماندن اطلاعات ضمانت‌های اجرایی لازم را در آن‌ها درنظر گرفت. مثلا می‌توان برای ضمانت اجرا در قراردادها از طرف مقابل چک یا وثیقه گرفت.

حرکت به‌سوی اصلاح قوانین

از سال ۱۳۱۰ که با تصویب قانون ثبت علائم صنعتی و تجاری، بحث مالکیت معنوی به نوعی وارد ادبیات قانون‌گذاری کشورمان شد تا به امروز، قوانین مختلفی در این حوزه تصویب شده است. اما ضعف کلی که در این زمینه مشاهده می‌شود به‌روز نبودن قوانین و در بعضی موارد نبود ضمانت‌های اجرایی لازم برای آن‌هاست. این روزها با ظهور پدیده استارتاپ‌ها و ایده‌های خلاقانه برای کسب و کارها، لزوم توجه به قانون منسجمی برای حفاظت از مالکیت معنوی بیش از پیش احساس می‌شود. همگام با این نیاز قوانین کشور ما نیز در حال حرکت به سمت احترام بیشتر به حقوق معنوی است و ان‌شاءا.. در چندسال آینده شاهد حمایت بیشتر قانون از مالکیت معنوی در کسب و کارها خواهیم بود.

پیوند فناوری و توپ‌های جام‌جهانی

دنیای فناوری

شرکت آدیداس با همکاری شرکت نرم‌افزاری بلوبایت، توپ‌های ویژه مسابقات جام‌جهانی فوتبال را به یک تراشه ان اف سی مجهز کرده‌است تا طرفداران فوتبال بتوانند با خرید این توپ‌ها و بازکردن قفل این تراشه‌ها هر روز با یک محتوای جدید روبه‌رو شده و از دریافت اطلاعات خاص و منحصر به فرد مربوط به این رقابت‌ها لذت ببرند.

از جمله محتوای ذخیره شده در این تراشه می‌توان به ویدئوهای اختصاصی از بازیکنان فوتبال حاضر در جام‌جهانی، مشاهده تصاویر دیگر کاربران و خریداران این توپ که عکس‌های خود را با آن به اشتراک گذاشته‌اند، برخی عکس‌های اختصاصی و ویژه از حال و هوای جام‌جهانی و... اشاره کرد.

گفتنی است تراشه یادشده تا بدان حد سبک است که نصب آن درون توپ فوتبال هیچ تغییری در وزن آن ایجاد نمی‌کند.

کاهش شدید ارزش بیت کوین

دنیای فناوری

قیمت ارز دیجیتال بیت‌کوین پس از هک‌شدن شرکت کره‌ای Coinrail که یک شرکت فعال در حوزه مبادله ارزهای رمزنگاری شده است، با کاهش شدیدی مواجه شد.

پس از انتشار خبر هک این کمپانی ارزش بیت‌کوین در مدت زمان یک ساعت کاهشی ۱۰ درصدی برابر با ۵۰۰ دلار را تجربه کرد. اکنون هر بیت‌کوین ارزشی برابر با ۶۶۲۷ دلار دارد.

در حالی که شرکت Coinrail خبر از سرقت ۳۰ درصد سکه‌های مبادله‌ای خود می‌دهد، گزارش‌های محلی ارزش بیت‌کوین‌های سرقت شده را ۲۷/۸ میلیون پوند اعلام کرده‌اند.

برای چندمین مرتبه است که مراکز مبادله ارزهای دیجیتال هک می‌شوند و هک شدن این شرکت کره‌ای بار دیگر امنیت پایین مراکز مبادله ارزهای دیجیتالی را به فعالان این حوزه گوشزد می‌کند.

رضا الفت
نسب، سخن‌گوی اتحادیه کسب و کارهای اینترنتی:
اکنون ۳۲ هزار کسب و کار آنلاین در کشور تأیید هویت شده و در حال فعالیت هستند و ۱۸ هزار کسب و کار دیگر نیز در مرحله تأیید هویت هستند.

گزارش

سقوط رتبه جهانی تلگرام پس از مسدودسازی در ایران

تلگرام در تمام دنیا مانند کشورمان محبوب نیست و بیراه نیست اگر بگوییم بخش زیادی از رونق این شبکه اجتماعی در سال‌های گذشته حاصل اقبال کاربران ایرانی به این برنامه بود.

همین امر باعث شد که پس از فیلتر این پیام‌رسان در کشورمان و محدودیت دسترسی کاربران به آن، سقوط رتبه جهانی این پیام‌رسان امری قابل پیش‌بینی باشد.

در همین‌باره معاون محتوای مرکز ملی فضای مجازی کشور از سقوط ۷۶۵ پله‌ای رتبه جهانی پیام‌رسان تلگرام پس از مسدودسازی در ایران و صعود پرشتاب رتبه جهانی پیام‌رسان‌های بومی خبر داد.

به گزارش مرکز ملی فضای مجازی کشور، امیر خوراکیان با اشاره به این آمار افزود: بررسی ترافیک دامنه‌های پیام‌رسان تلگرام بر اساس آمار رتبه‌بندی ترافیک وب‌سایت الکسا در سه ماه گذشته نشان می‌دهد که دامنه «Telegram.org» با ۳۳ رتبه کاهش در رتبه ۳۰۰، «t.me» با ۱۱۴ رتبه کاهش در رتبه ۶۰۰ و «telegtram.me» با ۷۶۵ رتبه کاهش در رتبه ۲۳۲۸ در ترافیک جهانی قرار گرفته‌اند.

معاون محتوای مرکز ملی فضای مجازی تأکید کرد: در مقایسه آمار رتبه جهانی الکسا، پیام‌رسان‌های داخلی روند رشد بسیار پرشتاب‌تری نسبت به تلگرام در آغاز فعالیت داشته‌اند که بسیار امیدبخش و نشان از اقبال کاربران به این خدمت بومی است.

خوراکیان با اشاره به روند توسعه خدمات پیام‌رسان‌های داخلی اظهار امیدواری کرد: با توجه به ساختار رشد و شکوفایی خدمات فضای مجازی و نمونه‌های موفق مطرح در دنیا، حضور کاربران در این خدمات به توسعه و بلوغ آن‌ها کمک کرده‌است و بی‌شک با فرصتی که کاربران ایرانی به ارائه‌کنندگان خدمات داخلی خواهند داد، زمینه ایجاد زیرساخت‌های ملی و بومی برای کشور فراهم خواهد شد.